załącznik
do uchwały Nr XXVIII/236/21
Rady Powiatu w Lubartowie
z dnia 29 grudnia 2021 r.

Powiatowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2021 – 2027

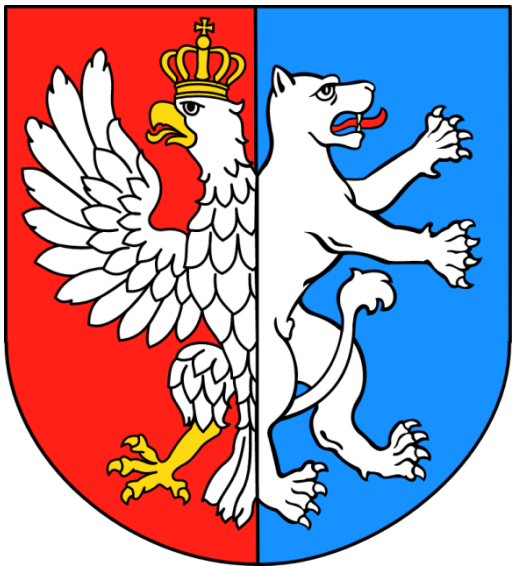

Opracowanie: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lubartowie

POWIAT LUBARTOWSKI

2021

WSTĘP ... 3
1. CHARAKTERYSTYKA POWIATU LUBARTOWSKIEGO ... 4
2. PROBLEMATYKA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI ... 8
2.1 Niepełnosprawność w prawie polskim ... 9
2.2 Niepełnosprawność w powiecie lubartowskim ... 11
3. REHABILITACJA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI ... 15
3.1 Rehabilitacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Lubartowskim ... 15
3.2 Rehabilitacja społeczna osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Lubartowskim ... 23
3.3 Turnusy rehabilitacyjne ... 23
3.3.1 Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze ... 24
3.3.2 Dofinansowanie likwidacji barier funkcjonalnych ... 25
3.3.3 Dofinansowanie sportu, kultury, turystyki i rekreacji osób niepełnosprawnych ... 27
3.3.4 Warsztaty Terapii Zajęciowej ... 28
4. AKTYWNY SAMORZĄD ... 30
5. PROGRAM WYRÓWNYWANIA RÓŻNIC MIĘDZY REGIONAMI III ... 33
6. POMOC OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM POSZKODOWANYM W WYNIKU ŻYWIOŁU LUB SYTUACJI KRYZYSOWYCH WYWOŁANYCH CHOROBAMI ZAKAŹNYMI. ... 35
7. POMOC PRAWNA ... 35
8. POMOC INSTYTUCJONALNA ... 36
8.1 Domy pomocy społecznej ... 36
8.2 Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Lubartowie ... 36
8.3 Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Lubartowie ... 37
8.4 Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Firleju ... 37
8.5 Środowiskowy Dom Samopomocy w Lubartowie ... 38
9. ANALIZA SWOT ... 39
10. CELE I DZIAŁANIA W RAMACH PROJEKTU ... 40
10.1 Cel generalny i cele szczegółowe ... 40
10.2 Opis działań ... 40
10.3 Zestawienie celów i działań ... 46
11. PODSUMOWANIE ... 47

Spis tabel

TABELA 1 STRUKTURA ZATRUDNIENIA W POWIECIE LUBARTOWSKIM W 2019 ROKU ZE WZGLĘDU NA SEKTOR DZIAŁALNOŚCI 6

TABELA 2 STRUKTURA WIEKOWA ZE WZGLĘDU NA EKONOMICZNĄ GRUPĘ ZAWODOWĄ NA DZIEŃ 31.12.2020 R. 6

TABELA 3 PROGNOZOWANA LICZBA LUDNOŚCI POWIATU LUBARTOWSKIEGO NA ROK 2030 I 2050 Z PODZIAŁEM NA EKONOMICZNE GRUPY WIEKOWE 7

TABELA 4 LICZBA WYDANYCH ORZECZEŃ O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI W LATACH 2016-2020 W POWIECIE LUBARTOWSKIM 11

TABELA 5 ORZECZENIA O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI WYDANE W 2020 ROKU PRZEZ POWIATOWY ZESPÓŁ DS. ORZEKANIA O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI W LUBARTOWIE Z PODZIAŁEM NA PRZYCZYNY NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI (OSOBY POWYŻEJ 16 ROKU ŻYCIA) 13

TABELA 6 ORZECZENIA O ODMOWIE USTALENIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI I O NIEZALICZENIU DO OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH 14

TABELA 7 STOPA BEZROBOCIA W POLSCE, W WOJEWÓDZTWIE LUBELSKIM ORAZ POWIECIE LUBARTOWSKIM 16

TABELA 8 NIEPEŁNOSPRAWNI NA RYNKU PRACY 16

TABELA 9 OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE W PODZIALE ZE WZGLĘDU NA WIEK 17

TABELA 10 NIEPEŁNOSPRAWNI POSZUKUJĄCY PRACY NIEPOZOSTAJĄCY W ZATRUDNIENIU Z PODZIAŁEM NA WIEK 18

TABELA 11 BEZROBOTNI NIEPEŁNOSPRAWNI Z PODZIAŁEM NA STOPIEŃ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI 18

TABELA 12 BEZROBOTNI NIEPEŁNOSPRAWNI Z PODZIAŁEM NA RODZAJ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI 19

TABELA 13 BEZROBOTNI NIEPEŁNOSPRAWNI WG. WYKSZTAŁCENIA 20

TABELA 14 BEZROBOTNI NIEPEŁNOSPRAWNI WG. POZOSTAWANIA BEZ PRACY 21

TABELA 15 PODJĘCIE ZATRUDNIENIA W RAMACH AKTYWNYCH FORM I USŁUG RYNKU PRACY ZE ŚRODKÓW PFRON ZA LATA 2016-2020 21

TABELA 16 REALIZACJA ZADAŃ PUP W LUBARTOWIE Z ZAKRESU ZATRUDNIANIA I REHABILITACJI ZAWODOWEJ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W LATACH 2016-2020 22

TABELA 17 REALIZACJA DOFINANSOWANIA DO TURNUSÓW REHABILITACYJNYCH 23

TABELA 18 REALIZACJA DOFINANSOWANIA DO SPRZĘTU REHABILITACYJNEGO, PRZEDMIOTÓW ORTOPEDYCZNYCH I ŚRODKÓW POMOCNICZYCH 24

TABELA 19 LICZBA WNIOSKÓW ZŁOŻONYCH O DOFINANSOWANIE BARIER FUNKCJONALNYCH, LICZBA OSÓB, KTÓRE OTRZYMAŁY DOFINANSOWANIE I KWOTA ŁĄCZNA PRZYZNANEGO DOFINANSOWANIA 26

TABELA 20 REALIZACJA DOFINANSOWANIA DO BARIER FUNKCJONALNYCH 28

TABELA 21 FINANSOWANIE WARSZTATÓW TERAPII ZAJĘCIOWEJ 29

TABELA 22 PROJEKTY REALIZOWANE W POWIECIE LUBARTOWSKIM 34

TABELA 23 CELE I DZIAŁANIA PROGRAMU 46

WSTĘP

Lokalna polityka działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami jest istotnym elementem polityki społecznej. Dzięki kontaktowi bezpośredniemu z beneficjentami, samorządy mogą kreować swoje programy działania dostosowując je do potrzeb konkretnych grup ludzi. Obowiązek opracowania i realizacji programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych nakłada na samorząd powiatowy ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Powiatowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych jest dokumentem wieloletnim przygotowywanym w celu nakreślenia kierunków działania jednostek organizacyjnych funkcjonujących na terenie powiatu lubartowskiego. Ma on na celu diagnozę potrzeb i określenie głównych problemów związanych ze zjawiskiem niepełnosprawności. Program daje możliwość nawiązania współpracy międzyinstytucjonalnej w celu zoptymalizowania działań i znalezienia rozwiązań problemów występujących w skali regionu.

Powiatowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2021-2027 zakłada kontynuację kierunków działań zawartych w poprzednim programie realizowanym w latach 2014-2020.

1. Charakterystyka Powiatu Lubartowskiego

Powiat lubartowski położony jest w we wschodniej części województwa lubelskiego, składa się z 14 gmin:

- 1 gmina miejska: Lubartów;
- 3 gminy miejsko-wiejskie: Kock, Ostrów Lubelski, Kamionka;
- 9 gmin wiejskich: Abramów, Firlej, Jeziorzany, Lubartów, Michów; Niedźwiada, Ostrówek, Serniki i Uścimów.

Rysunek 1 Podział administracyjny Powiatu Lubartowskiego

Źródło: http://www.osp.pl

Powierzchnia powiatu stanowi 5,13% powierzchni województwa lubelskiego i wynosi 1289 km^2. Stolicą powiatu i siedzibą władz powiatowych jest Lubartów, miasto położone w centralnej części powiatu, oddalone od miasta wojewódzkiego – Lublina o 24 km.

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego na dzień 31 grudnia 2020 roku, w powiecie lubartowskim zamieszkiwało 87 850 osób, w tym 44 985 kobiet oraz 42 864 mężczyzn. Najliczniej zamieszkałym obszarem w powiecie jest gmina miejska – Lubartów (21 636 mieszkańców) natomiast najmniejszą gminą pod względem ludności jest gmina wiejska – Jeziorzany (2 722 mieszkańców).

Udział procentowy mieszkańców poszczególnych gmin powiatu lubartowskiego został przedstawiony na poniższym wykresie.

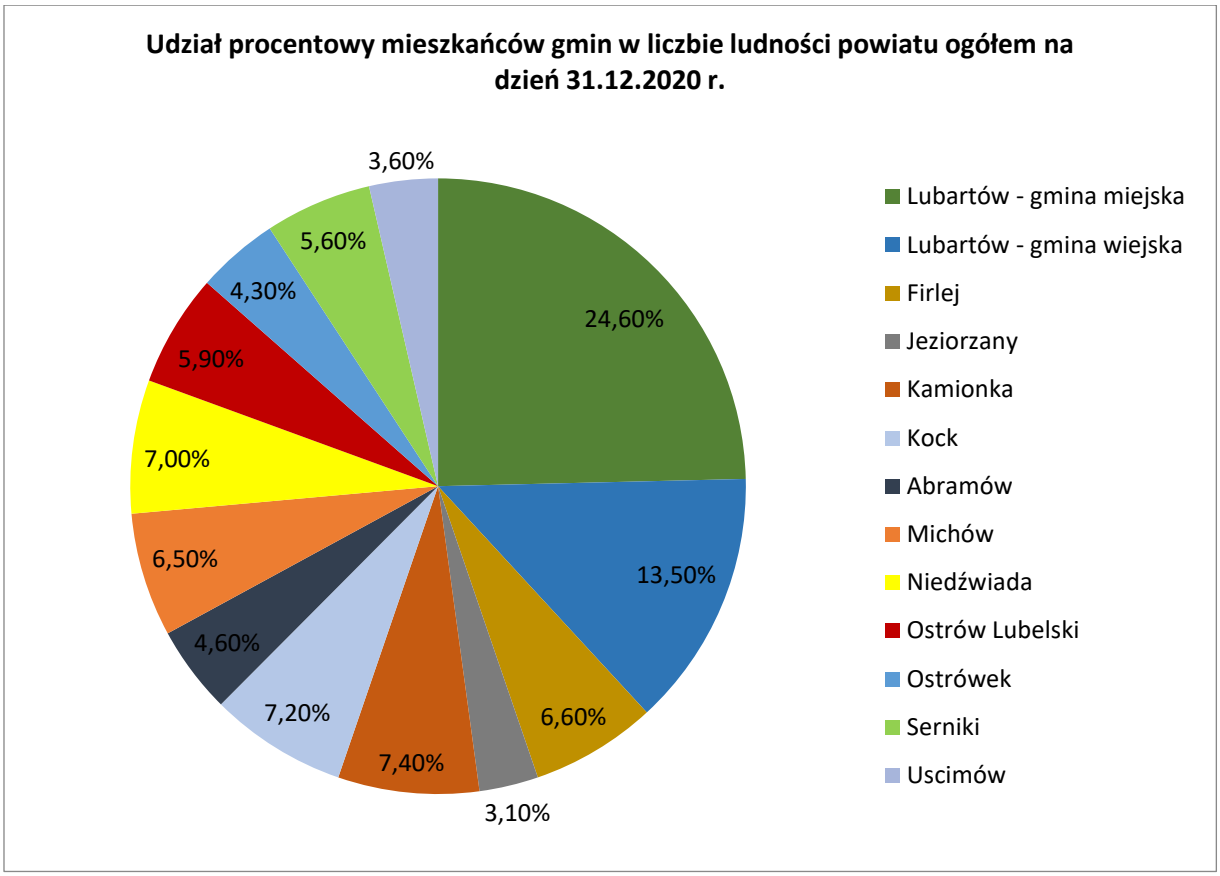

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Powiat lubartowski jest regionem typowo rolniczym, ponad połowa pracujących mieszkańców zatrudniona jest w dziale: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo. Należy zauważyć, że różnice w liczbie zatrudnionych kobiet i mężczyzn są nieznaczne, kobiety stanowią 49,31 % ogółu zatrudnionych w ww. sektorze. Drugim działem z najwyższym zatrudnieniem jest przemysł i budownictwo, w którym pracuje 5 421 osób z czego mężczyźni stanowią ok. 70 % wszystkich zatrudnionych. Pozostali mieszkańcy pracują w następujących działach: handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja; działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości; pozostałe usługi.

Tabela 1 Struktura zatrudnienia w powiecie lubartowskim w 2019 roku ze względu na sektor działalności

Dział gospodarki	Liczba zatrudnionych ogółem	kobiety	mężczyźni
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo	15 211	7501	7710
przemysł i budownictwo	5 241	1462	3779
handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja	2 567	1343	1224
działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości	261	171	90
pozostałe usługi	4 987	3685	1302
Łącznie	**28 267**	**14 162**	**14 105**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 2 Struktura wiekowa ze względu na ekonomiczną grupę zawodową na dzień 31.12.2020 r.

Osoby w wieku:	kobiety	mężczyźni	ogółem
przedprodukcyjnym	7 878	8 153	16 031
produkcyjnym	24 300	28 532	52 832
poprodukcyjnym	12 807	6 180	18 987

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na dzień 31 grudnia 2020 r. dotyczących struktury wiekowej ze względu na ekonomiczną grupę zawodową, największą grupę stanowią mieszkańcy w wieku produkcyjnym – 60,1% ogółu, następnie w wieku poprodukcyjnym – 21,60%, natomiast najmniejsza grupa to osoby w wieku przedprodukcyjnym – 18,3%. Zgodnie z Wykresem 2, powiat lubartowski posiada wyższy procent mieszkańców w wieku zdolności do podjęcia pracy oraz w wieku przedprodukcyjnym w zestawieniu z danymi z województwa lubelskiego i całego kraju. Natomiast porównując udział procentowy mieszkańców po zakończeniu zdolności do podjęcia pracy należy zauważyć, iż jest on niższy niż w wyżej wymienionych jednostkach terytorialnych.

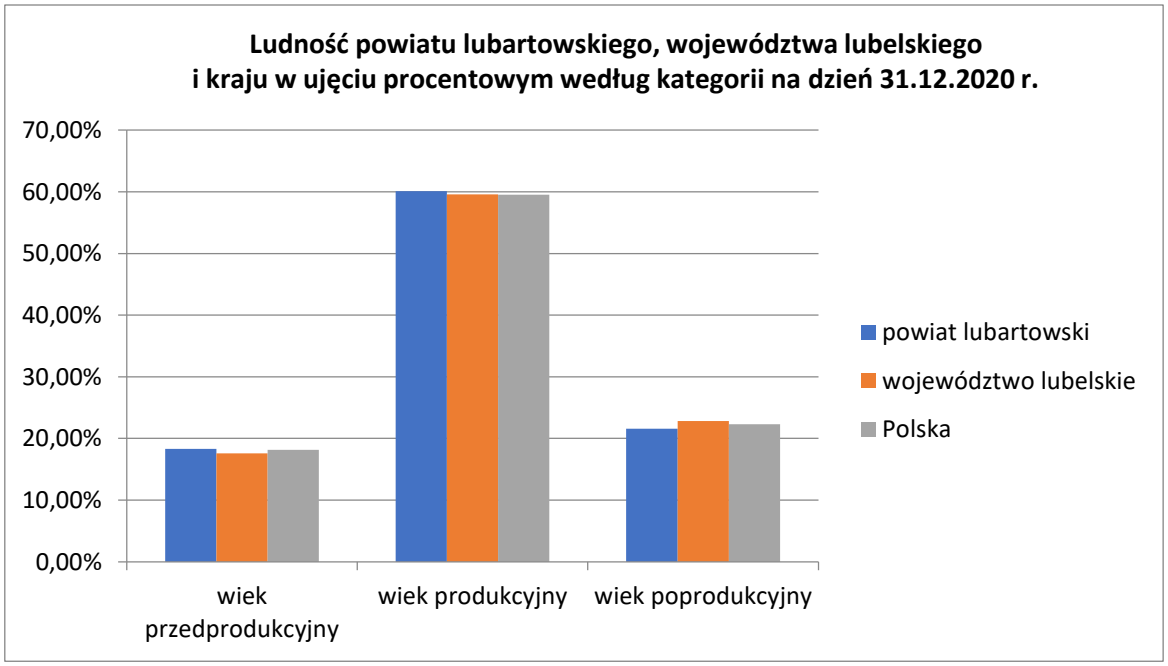

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

W prognozach Głównego Urzędu Statystycznego, opracowanych na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego 2011, dotyczących liczby ludności w powiecie lubartowskim, do 2050 roku występuje tendencja spadkowa w liczbie mieszkańców ogółem. Poddając analizie dane z podziałem na ekonomiczne grupy wiekowe do 2050 roku, widoczny jest znaczny spadek liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym oraz w wieku aktywności zawodowej. Natomiast w grupie mieszkańców w wieku zakończonej aktywności zawodowej prognozowany jest znaczny wzrost, w szczególności pomiędzy rokiem 2030 a 2050. Tendencje dotyczące struktury demograficznej wynikające z danych zamieszczonych w Tabeli nr 3 są skutkiem ogólnoświatowego problemu starzenia się społeczeństwa skutkującego niekorzystną proporcją liczby osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym.

Tabela 3 Prognozowana liczba ludności powiatu lubartowskiego na rok 2030 i 2050 z podziałem na ekonomiczne grupy wiekowe

Osoby w wieku:	**2020**	**2030**	**2050**
przedprodukcyjnym	16 031	14 114	10 954
produkcyjnym	52 832	53 190	42 873
poprodukcyjnym	18 987	18 654	22 992
Łącznie	**87 850**	**85 958**	**76 819**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

2. Problematyka niepełnosprawności

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997 r. ustala trzy stopnie niepełnosprawności:

- **Znaczny,** do którego zaliczane są osoby z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolne do pracy albo zdolne do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagające w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki oraz pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

- **Umiarkowany,** do którego zaliczane są osoby z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolne do prac albo zdolne do pracy jednie w warunkach pracy chronionej lub wymagające czasowej albo częściowej pomocy innych w celu pełnienia ról społecznych.

- **Lekki,** do którego zaliczane są osoby o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

Osoby, które nie ukończyły 16 roku życia zaliczane są do osób z niepełnosprawnościami, jeżeli mają naruszoną sprawność fizyczną lub psychiczną o przewidywanym okresie trwania powyżej 12 miesięcy, z powodu wady wrodzonej, długotrwałej choroby lub uszkodzenia organizmu, powodującą konieczność zapewnienia im całkowitej opieki lub pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku.

2.1 Niepełnosprawność w prawie polskim

Konstytucja Rzeczpospolitej Polskiej, zapewnia ochronę wszystkim obywatelom. Zgodnie z art. 69 władze publiczne maja obowiązek zabezpieczenia egzystencji, przysposobienia do pracy oraz komunikacji społecznej osobom z niepełnosprawnościami. Obowiązek ten realizowany jest na mocy ustaw oraz innych aktów prawnych przez administrację rządową i samorządową.

Podstawowym aktem prawnym jest Karta Praw Osób Niepełnosprawnych uchwalona przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej dnia 1 sierpnia 1997 r., w której zawarty jest katalog praw osób z niepełnosprawnościami, mający na celu zapewnienie swobody w korzystaniu z dóbr umożliwiających asymilację w zakresie życia społecznego oraz ekonomicznego. Ustawa reguluje konieczność zapewnienia opieki medycznej oraz dostępu do przedmiotów pomocniczych i ortopedycznych, dostępu do rehabilitacji, edukacji, opieki specjalistycznej, możliwości podjęcia pracy, życia w środowisku wolnym od barier funkcjonalnych, posiadania samorządnej reprezentacji swego środowiska oraz swobody uczestnictwa w życiu publicznym, społecznym, artystycznym, sportowym oraz do rekreacji i turystyki.

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997 roku reguluje kwestie dotyczące procedur związanych z orzekaniem o stopniu niepełnosprawności i zatrudnianiem osób z niepełnosprawnościami. W ustawie zawarte są zadania Pełnomocnika ds. Osób Niepełnosprawnych, a także zasady funkcjonowania Elektronicznego Systemu Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności, który funkcjonuje w celu usprawnienia i podniesienia jakości orzekania o niepełnosprawności, oraz zadań zespołów orzekających. Ponadto, ustawa reguluje kwestie dotyczące rehabilitacji społecznej, uprawnień i obowiązków pracodawców, tworzenia i prowadzenia zakładów pracy chronionej oraz zakładów aktywności zawodowej. Akt określa zasady funkcjonowania i finansowania Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) .

Inne akty prawne regulujące kwestie dotyczące osób z niepełnosprawnościami:

- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- Ustawa z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego;

- Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności;
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 6 sierpnia 2004 r. w sprawie określenia zadań samorządu województwa, które mogą być dofinansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie określenia rodzajów zadań powiatu, które mogą być finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2004 r. w sprawie warsztatów terapii zajęciowej;
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 listopada 2007 r. w sprawie turnusów rehabilitacyjnych;
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 maja 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad udzielania zwolnień od pracy osobom o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności w celu uczestniczenia w turnusie rehabilitacyjnym;
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 października 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu kierowania przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych na rehabilitację leczniczą oraz udzielania zamówień na usługi rehabilitacyjne;
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2001 r. w sprawie orzekania o potrzebie kształcenia specjalnego lub indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży, oraz szczegółowych zasad kierowania do kształcenia specjalnego lub indywidualnego nauczania.

2.2 Niepełnosprawność w powiecie lubartowskim

Podstawowym źródłem informacji o liczbie osób z niepełnosprawnościami jest Narodowy Spis Ludności przeprowadzony w 2011 roku. Dane podane przez Główny Urząd Statystyczny nie są jednak dokładne, ze względu na brak możliwości sprawdzenia prawdziwości odpowiedzi respondentów, należy traktować je jako liczbę szacunkową. Wg badania NSP w 2011 roku w powiecie lubartowskim zamieszkiwało 10 996 osób z niepełnosprawnościami, natomiast mieszkańców ogółem było 90 470.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Narodowego Spisu Ludności 2011

Podstawowym źródłem informacji na temat liczby wydanych orzeczeń o niepełnosprawności w powiecie są dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Lubartowie, powołanego przez Starostę. Główny aktem prawnym określającym zadania zespołów, a także zawierającym informacje dotyczące orzekania jest Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 roku w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności.

Tabela 4 Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności w latach 2016-2020 w powiecie lubartowskim

Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności, w stopniu:	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
znacznym	279	286	314	349	223
umiarkowanym	442	465	528	656	609
lekkim	402	349	350	344	244
Łącznie	**1 123**	**1 100**	**1 192**	**1 349**	**1 076**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Lubartowie

Z tabeli nr 4 wynika, że w latach 2016-2020 wydawanych było najwięcej orzeczeń o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, natomiast liczba orzeczeń o lekkim stopniu lub znacznym na przestrzeni lat znajduje się na podobnym poziomie.

Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności z dnia 15 lipca 2003 roku określa symbole oznaczające rozpoznane uszkodzenia lub choroby, powodujące zaburzenia funkcji organizmu oraz ograniczenia w wykonywaniu czynności życiowych i aktywności społecznej.

Podział na symbole niepełnosprawności zgodnie z rozporządzeniem:

1) 01-U – upośledzenie umysłowe;
2) 02-P – choroby psychiczne;
3) 03-L – zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu;
4) 04-O – choroby narządu wzroku;
5) 05-R – upośledzenie narządu ruchu;
6) 06-E – epilepsja;
7) 07-S – choroby układu oddechowego i krążenia;
8) 08-T – choroby układu pokarmowego;
9) 09-M – choroby układu moczowo-płciowego;
10) 10-N – choroby neurologiczne;
11) 11-I – inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego;
12) 12-C – całościowe zaburzenia rozwojowe.

Zgodnie z rozporządzeniem, orzeczenie może zawierać więcej niż jeden symbol przyczyny niepełnosprawności, nie więcej jednak niż trzy symbole, które w porównywalnym stopniu wpływają na zaburzenia funkcjonowania organizmu.

Tabela 5 Orzeczenia o niepełnosprawności wydane w 2020 roku przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Lubartowie z podziałem na przyczyny niepełnosprawności (osoby powyżej 16 roku życia)

Lp.	Symbol	Stopień niepełnosprawności			Łącznie
		Znaczny	Umiarkowany	Lekki	
1	**01-U**	11	29	0	40
2	**02-P**	14	79	16	109
3	**03-L**	4	37	38	79
4	**04-O**	2	2	3	7
5	**05-R**	27	184	92	303
6	**06-E**	0	12	1	13
7	**07-S**	11	81	40	132
8	**08-T**	34	26	6	66
9	**09-M**	26	37	10	73
10	**10-N**	80	88	19	187
11	**11-I**	10	33	16	59
12	**12-C**	4	1	3	8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności

Zgodnie z danymi Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Lubartowie najczęstszą przyczyną orzekania jest upośledzenie narządu ruchu ponieważ stanowi 28,20% wszystkich wystawionych orzeczeń, z największą liczbą orzeczeń o stopniu umiarkowanym. Choroby neurologiczne stanowią 17,38% wystawionych orzeczeń z przeważającą liczbą stopnia znacznego oraz umiarkowanego. Najmniejszą liczbę orzeczeń w 2020 roku wystawiono z powodu chorób narządu wzroku oraz całościowych zaburzeń rozwojowych.

Zespół ds. orzekania o niepełnosprawności wystawia również orzeczenia o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych oraz orzeczenia o odmowie ustalenia stopnia niepełnosprawności. Orzeczenia te stanowią zdecydowaną mniejszość w liczbie wystawionych orzeczeń ogółem.

Tabela 6 Orzeczenia o odmowie ustalenia niepełnosprawności i o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych

Liczba orzeczeń:	2016	2017	2018	2019	2020
o odmowie ustalenia niepełnosprawności	26	17	19	34	29
o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych	50	37	36	36	38

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące orzeczeń o niepełnosprawności wydawanych dla osób przed 16 rokiem życia, na wniosek przedstawiciela ustawowego osoby zainteresowanej. Na wykresie widoczna jest tendencja spadkowa w latach 2016-2020 w liczbie orzekanych osób przed ukończeniem 16 roku życia (w 2016 roku orzeczono 198 osób natomiast w 2020 roku 146 osób).

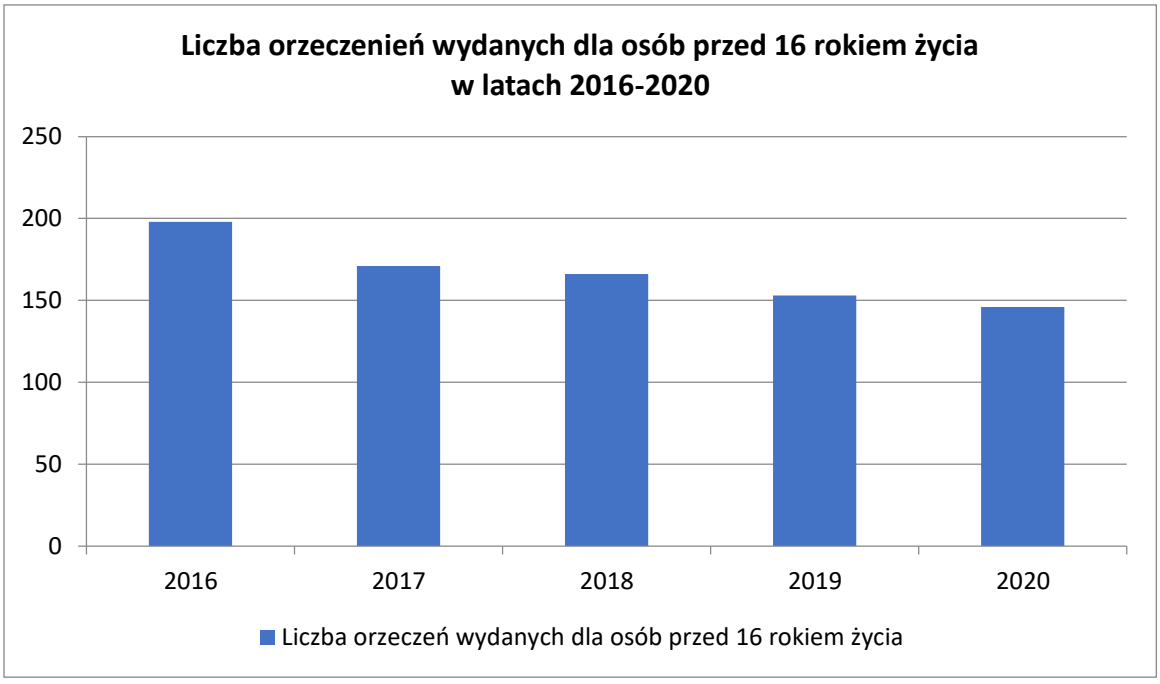

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności

3. Rehabilitacja osób z niepełnosprawnościami

Podstawowym aktem prawnym wskazującym kierunki wielopłaszczyznowej rehabilitacji osób z niepełnosprawnościami jest Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Ustawa definiuje rehabilitację jako „*zespół działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych, zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej*''.

Ustawa wyodrębnia podział na dwa podstawowe obszary działania:

- rehabilitację zawodową, której celem jest uzyskanie i utrzymanie odpowiedniego zatrudnienia przez osobę z niepełnosprawnościami oraz umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego i pośrednictwa pracy;

- rehabilitację społeczną, której celem jest umożliwienie osobom z niepełnosprawnościami uczestnictwa w życiu społecznym.

Jako podstawowe formy aktywności wspierające proces rehabilitacji wyróżnia się: warsztaty terapii zajęciowej, turnusy rehabilitacyjne oraz zajęcia klubowe.

3.1 Rehabilitacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Lubartowskim

Informacje odnośnie aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami zawarte są w wynikach Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), przeprowadzanego przez Główny Urząd Statystyczny. W ostatnich latach zaobserwowano wzrost liczby czynnych zawodowo osób z niepełnosprawnościami na rynku pracy. Aktywność zawodowa jest istotnym elementem rehabilitacji, pozwala na samodzielność ekonomiczną, ale również jest elementem socjalizacji i integracji ze środowiskiem.

Stopa bezrobocia w powiecie lubartowskim na dzień 31 grudnia 2020 roku wyniosła 11,1%, natomiast w skali województwa 8,2%. Porównując z danymi z grudnia 2019 roku obserwowalny jest wzrost o 0,9 punktu procentowego. Sytuacja na rynku pracy jest skutkiem pandemii COVID-19, która znacząco wpłynęła na spowolnienie rozwoju gospodarczy kraju, a także pogorszenie sytuacji osób bezrobotnych.

Tabela 7 Stopa bezrobocia w Polsce, w województwie lubelskim oraz powiecie lubartowskim

Stan na koniec roku	Stopa bezrobocia w powiecie lubartowskim	Stopa bezrobocia w województwie	Stopa bezrobocia w kraju
2016 r.	13,0%	10,3%	8,2%
2017 r.	11,9%	8,8%	6,6%
2018 r.	10,8%	8,0%	5,8%
2019 r.	10,3%	7,4%	5,2%
2020 r.	11,2%	8,2%	6,2%

Źródło: Opracowanie PUP w Lubartowie na podstawie danych GUS

Na dzień 31 grudnia 2020 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Lubartowie zarejestrowanych było 100 osób bezrobotnych niepełnosprawnych, w tym 47 kobiet i 53 mężczyzn oraz 10 osób niepełnosprawnych poszukujących pracy, niepozostających w zatrudnieniu (w tym 2 kobiety). Liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy w stosunku do osób niepełnosprawnych bezrobotnych jest zdecydowanie niższa i wynosi 10%.

Tabela 8 Niepełnosprawni na rynku pracy

Liczba osób niepełnosprawnych:	2016		2017		2018		2019		2020	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
bezrobotnych	114	47	115	51	105	41	101	50	100	47
Poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu	11	2	10	1	8	2	14	5	10	2
Ogółem	125	49	125	52	113	43	115	55	110	49

Źródło: Opracowanie PUP w Lubartowie na podstawie danych własnych

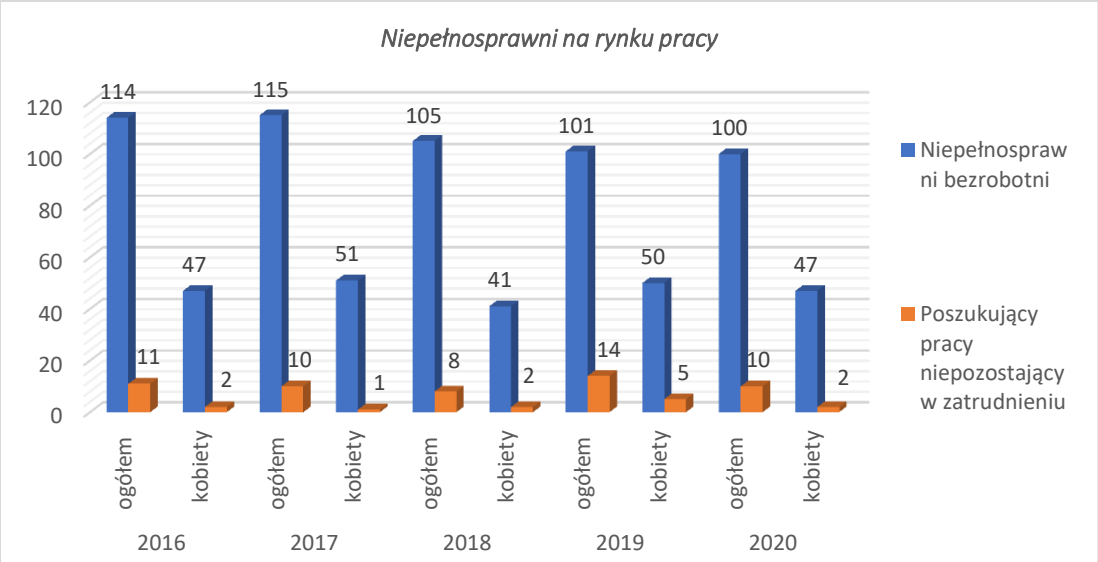

Źródło: Opracowanie PUP na podstawie danych własnych

Wśród osób niepełnosprawnych bezrobotnych największą grupę na koniec 2020 roku stanowiły osoby w przedziale wiekowym 45-49 lat: 21 osób, w tym 13 kobiet, które stanowią 61,9% ogółu w grupie wiekowej.

Tabela 9 Osoby niepełnosprawne w podziale ze względu na wiek

Wiek	2016		2017		2018		2019		2020	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
18-24	5	3	8	3	7	1	7	4	6	4
25-29	7	2	7	2	7	5	8	7	5	4
30-39	22	13	17	14	15	11	18	11	16	9
40-44	11	5	13	7	12	6	11	9	7	5
45-49	13	7	13	6	20	9	19	10	21	13
50-54	16	4	16	5	17	3	14	3	17	6
55-59	20	7	26	14	18	6	16	6	19	6
60 i więcej	20	6	15	0	9	0	8	0	9	0
Razem:	**114**	**47**	**115**	**51**	**105**	**41**	**101**	**50**	**100**	**47**

Źródło: Opracowanie PUP w Lubartowie na podstawie danych własnych

W latach 2016-2020 najliczniejszą grupę osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu stanowiły osoby w przedziale wiekowym 30-39 lat. Osoby w wieku 18-24 lata, 40-44 lata oraz powyżej 60 roku życia utrzymują się na podobnym poziomie.

Tabela 10 Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu z podziałem na wiek

Przedział wiekowy	2016		2017		2018		2019		2020	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
18-24	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0
25-29	0	0	0	0	0	0	2	0	1	0
30-39	4	0	3	0	3	0	3	1	4	1
40-44	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
45-49	3	1	1	0	1	0	1	0	0	0
50-54	1	0	3	0	2	1	2	1	1	0
55-59	1	1	1	1	1	1	3	3	1	1
60 i więcej	2	0	2	0	1	0	2	0	2	0
Razem:	**11**	**2**	**10**	**1**	**8**	**2**	**14**	**5**	**10**	**2**

Źródło: Opracowanie PUP w Lubartowie na podstawie danych własnych

Wśród niepełnosprawnych osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Lubartowie w latach 2016-2020 przeważały osoby o lekkim stopniu niepełnosprawności. Natomiast wśród osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu, najliczniejszą grupę stanowią osoby z orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności umiarkowanym.

Tabela 11 Bezrobotni niepełnosprawni z podziałem na stopień niepełnosprawności

Stopień niepełnosprawności	2016		2017		2018		2019		2020	
	Niepełnosprawni bezrobotni	Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu	Niepełnosprawni bezrobotni	Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu	Niepełnosprawni bezrobotni	Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu	Niepełnosprawni bezrobotni	Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu	Niepełnosprawni bezrobotni	Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu
Znaczny	1	3	1	4	1	3	0	6	2	4
Umiarkowany	20	6	27	6	21	5	24	8	20	6
Lekki	93	2	87	0	83	0	77	0	78	0
Razem:	**114**	**11**	**115**	**10**	**105**	**8**	**101**	**14**	**100**	**10**

Źródło: Opracowanie PUP w Lubartowie na podstawie danych własnych

Z danych PUP wynika, że najczęstszą przyczyną niepełnosprawności wśród osób bezrobotnych jest upośledzenie narządu ruchu. W przypadku chorób układu moczowo-płciowego można zauważyć tendencję malejącą.

Tabela 12 Bezrobotni niepełnosprawni z podziałem na rodzaj niepełnosprawności

Rodzaj niepełnosprawności	2016		2017		2018		2019		2020	
	Niepełnosprawni bezrobotni	Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu	Niepełnosprawni bezrobotni	Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu	Niepełnosprawni bezrobotni	Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu	Niepełnosprawni bezrobotni	Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu	Niepełnosprawni bezrobotni	Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu
Upośledzenie umysłowe	0	2	0	1	0	1	0	1	2	1
Choroby psychiczne	13	1	12	1	13	2	14	1	14	0
Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	8	0	6	0	11	0	9	0	6	0
Całościowe zaburzenia rozwojowe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Choroby narządu wzroku	1	1	5	2	5	2	4	4	5	3
Upośledzenie narządu ruchu	35	1	39	1	35	0	33	1	40	2
Epilepsja	6	0	6	0	3	0	5	0	4	0
Choroby układu oddechowego i krążenia	14	0	5	1	10	0	9	0	7	0
Choroby układu pokarmowego	4	0	0	0	1	0	1	0	1	0
Choroby układu moczowo-płciowego	6	0	5	0	1	0	1	0	1	0

Choroby neurologiczne	9	1	11	2	10	1	7	2	4	2
Inne	10	1	17	0	12	0	13	1	10	0
Nieustalony	8	4	9	2	4	2	5	4	6	2
Łącznie	**114**	**11**	**115**	**10**	**105**	**8**	**101**	**14**	**100**	**10**

Źródło: Opracowanie PUP w Lubartowie na podstawie danych własnych

Najliczniejszą grupę wśród niepełnosprawnych osób bezrobotnych stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz podstawowym i niższym, a najmniej liczną grupę osoby z wykształceniem wyższym, średnim ogólnokształcącym i gimnazjalnym. Natomiast wśród osób niepełnosprawnych poszukujących pracy niepozostających w zatrudnieniu przeważającą grupę stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym.

Tabela 13 Bezrobotni niepełnosprawni wg. wykształcenia

Wykształcenie	**2016**		**2017**		**2018**		**2019**		**2020**	
	Niepełnosprawni bezrobotni	Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu	Niepełnosprawni bezrobotni	Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu	Niepełnosprawni bezrobotni	Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu	Niepełnosprawni bezrobotni	Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu	Niepełnosprawni bezrobotni	Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu
Wyższe	6	3	11	1	3	2	8	2	3	1
Policealne i średnie zawodowe	19	1	25	2	26	2	22	2	19	1
Średnie ogólnokształc-ące	6	0	5	0	5	0	9	1	4	0
Zasadnicze zawodowe	44	5	50	4	37	4	37	6	48	6
Gimnazjalne	4	0	1	0	4	0	1	1	2	1
Podstawowe i niższe	35	2	23	3	30	0	24	2	24	1
Razem:	**114**	**11**	**115**	**10**	**105**	**8**	**101**	**14**	**100**	**10**

Źródło: Opracowanie PUP na podstawie danych własnych

Biorąc pod uwagę czas pozostawania bez pracy wśród osób niepełnosprawnych przeważają osoby pozostające bez zatrudnienia powyżej 24 miesięcy.

Tabela 14 Bezrobotni niepełnosprawni wg. pozostawania bez pracy

Czas pozostawania bez pracy (w miesiącach)	**2016**		**2017**		**2018**		**2019**		**2020**	
	Niepełnosprawni bezrobotni	Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu	Niepełnosprawni bezrobotni	Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu	Niepełnosprawni bezrobotni	Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu	Niepełnosprawni bezrobotni	Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu	Niepełnosprawni bezrobotni	Niepełnosprawni poszukujący pracy niepozostający w zatrudnieniu
do 1	10	0	7	1	7	0	7	5	3	0
1-3	14	2	18	0	27	0	10	0	10	0
3-6	10	1	14	0	16	0	15	1	8	0
6-12	19	0	23	3	13	1	19	1	20	1
12-24	18	3	15	2	11	2	19	1	23	4
pow. 24	43	5	38	4	31	5	31	6	36	5
Razem:	**114**	**11**	**115**	**10**	**105**	**8**	**101**	**14**	**100**	**10**

Źródło: Opracowanie PUP w Lubartowie na podstawie danych własnych

W latach 2016-2020 Powiatowy Urząd Pracy dysponował środkami na rozpoczęcie działalności gospodarczej przez osoby niepełnosprawne, zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy oraz szkolenia. W roku 2016, 2017 i 2018 roku utworzono po jednym stanowisku pracy dla osoby niepełnosprawnej. Ponadto w 2016 i 2018 roku przyznano środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej.

Tabela 15 Podjęcie zatrudnienia w ramach aktywnych form i usług rynku pracy ze środków PFRON za lata 2016-2020

Formy wsparcia	**2016**		**2017**		**2018**		**2019**		**2020**	
	Liczba osób	Kwota (w zł)	Liczba osób	Kwota (w zł)	Liczba osób	Kwota (w zł)	Liczba osób	Kwota (w zł)	Liczba osób	Kwota (w zł)
Wyposażenia stanowiska pracy	1	50 000	1	50 000	1	50 000	0	0,00	0	0,00

Środki na podjęcie działalności gospodarczej	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Szkolenia	1	2 500,00	1	2 800,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00

Źródło: Opracowanie PUP w Lubartowie na podstawie danych własnych

Tabela 16 Realizacja zadań PUP w Lubartowie z zakresu zatrudniania i rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych w latach 2016-2020

Zadanie:	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Liczba propozycji pracy w ramach pośrednictwa pracy	79	62	95	78	18
Poradnictwo zawodowe	106	57	44	20	28
Liczba osób skierowanych na staż	21	6	7	15	6
Liczba osób skierowanych na szkolenie	7	3	4	2	1
Liczba osób skierowanych do pracy w ramach prac interwencyjnych	2	8	13	10	8
Liczba osób skierowanych do pracy w ramach robót publicznych	1	1	0	3	1
Liczba osób skierowanych do pracy w ramach prac społecznie użytecznych	0	0	0	0	1
Jednorazowa pomoc na podjęcie działalności gospodarczej (liczba podpisanych umów)	1	2	1	1	1
Zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej (liczba podpisanych umów)	1 (ze środków PFRON)	3 (w tym 1 osoba ze środków PFRON)	2 (w tym 1 osoba ze środków PFRON)	1	1
Refundacja części kosztów wynagrodzenia asystenta osoby niepełnosprawnej	2 (ze środków PFRON)	0	0	0	0
Liczba osób objętych refundacją kosztów zatrudnienia osób po 50 r.ż	0	1	0	0	0
Liczba osób objętych refundacją kosztów zatrudnienia osób do 30 r.ż	0	1	0	0	0

Źródło: Opracowanie PUP w Lubartowie na podstawie danych własnych

3.2 Rehabilitacja społeczna osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Lubartowskim

Rehabilitacja społeczna jest istotnym elementem działań mających na celu poprawę jakości życia osób z niepełnosprawnościami. Wykluczenie społeczne jest nadal zauważalnym problemem dla osób z ograniczeniami i należy zwalczać negatywne skutki jakie wywołuje. Uczestnictwo w życiu społecznym oraz integracja ze środowiskiem powoduje wzrost samodzielności co daje możliwość wypełniania ról społecznych, a tym samym poprawne funkcjonowanie w społeczeństwie.

3.3 Turnusy rehabilitacyjne

Osoby z niepełnosprawnościami mogą otrzymać dofinansowanie do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych organizowanych przez jednostki posiadające uprawnienia nadane przez wojewodę oraz umieszczone w centralnej bazie organizatorów. Aktem prawnym regulującym kwestie dotyczące organizacji turnusów jest Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 listopada 2007 r. w sprawie turnusów rehabilitacyjnych.

Tabela 17 Realizacja dofinansowania do turnusów rehabilitacyjnych

Rok	Liczba wniosków o dofinansowanie	Liczba osób, które skorzystały z dofinansowania	Łączna kwota przyznanego dofinansowania
2016	111	69	85 265,00 zł
2017	115	80 (w tym 31 opiekunów)	78 384,00 zł
2018	136	93 (w tym 24 opiekunów)	87 219,00 zł
2019	102	85 (w tym 32 opiekunów)	84 085,00 zł
2020	112	49	71 266,00 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Lubartowie

Powyższa tabela przedstawia liczbę osób korzystających z turnusów rehabilitacyjnych oraz kwoty jakie zostały przekazane w formie dofinansowania osobom z niepełnosprawnościami w latach 2016-2020. Zainteresowanie wyjazdami jest duże ponieważ umożliwiają one integrację z innymi osobami z podobnymi problemami. Wyjazdy skoncentrowane są na aktywnościach społecznych oraz zajęciach grupowych, a także mających na celu rehabilitację leczniczą.

3.3.1 Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze

Istotnym elementem rehabilitacji społecznej jest dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, które umożliwiają codzienne funkcjonowanie, a także rehabilitację w warunkach domowych przy użyciu sprzętu nieobjętego ubezpieczeniem zdrowotnym. Katalog produktów wraz z możliwym dofinansowaniem, a także innymi informacjami dotyczącymi przyznania pomocy, określony został w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 29 maja 2017 roku w sprawie wykazu wyrobów medycznych wydawanych na zlecenie.

Tabela 18 Realizacja dofinansowania do sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych

Rok	Liczba wniosków o dofinansowanie	Liczba osób, które skorzystały z dofinansowania	Łączna kwota przyznanego dofinansowania
2016	692	412	302 385,00 zł
2017	695	457	354 191,00 zł
2018	714	423	380 078,00 zł
2019	697	604	478 835,00 zł
2020	673	629	512 932,80 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Lubartowie

Na podstawie tabeli ukazany został wzrost kwoty przeznaczanej na dofinansowanie do sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych. W latach 2016-2020 kwota zwiększyła się o 69,63 %, w stosunku do kwoty z roku 2016, co wskazuje na wysokie zapotrzebowanie na pomoc w dofinansowaniu we wskazanym obszarze. Zmieniła się się również liczba osób, które otrzymały dofinansowanie przy liczbie złożonych wniosków na zbliżonym poziomie. Dane zostały przedstawione na poniższym wykresie.

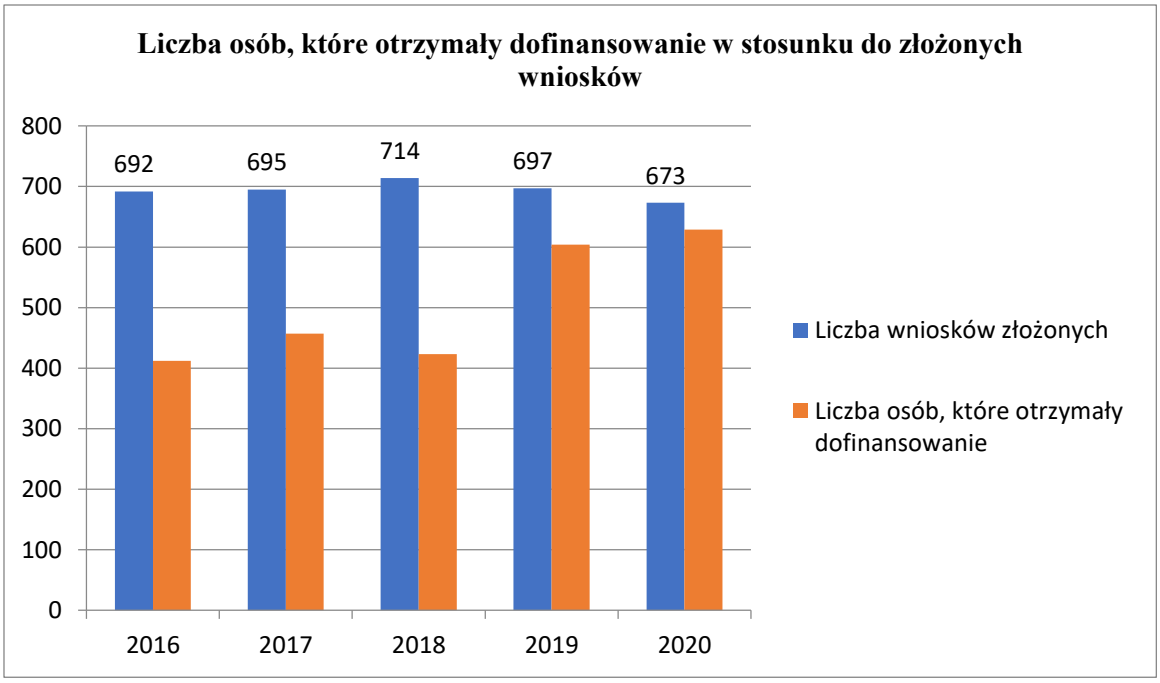

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Lubartowie

3.3.2 Dofinansowanie likwidacji barier funkcjonalnych

Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 czerwca 2002 roku w sprawie określenia rodzajów zadań powiatów, które mogą być finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, daje możliwość dofinansowania działań służących likwidacji barier uniemożliwiającym lub znacznie utrudniającym osobom z niepełnosprawnościami samodzielne funkcjonowanie. Rozporządzenie dopuszcza dofinansowanie do likwidacji:

- barier architektonicznych, które ze względu na techniczne lub konstrukcyjne formy wykonania uniemożliwiają swobodne poruszanie się osób z niepełnosprawnościami;

- barier technicznych, które są skutkiem braku przedmiotów lub urządzeń dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami;

- barier w komunikowaniu się, które utrudniają lub uniemożliwiają porozumiewanie się oraz wymianę informacji.

Osoba z niepełnosprawnością może otrzymać dofinansowanie do wysokości 80% wartości sprzętu rehabilitacyjnego, a w przypadku przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych jest to kwota do 150% limitu Narodowego Funduszu Zdrowia.

Tabela 19 Liczba wniosków złożonych o dofinansowanie barier funkcjonalnych, liczba osób, które otrzymały dofinansowanie i kwota łączna przyznanego dofinansowania

Rok	Liczba wniosków o dofinansowanie	Liczba osób, które skorzystały z dofinansowania	Łączna kwota przyznanego dofinansowania
2016	78	23	136 580,93 zł
2017	87	23	98 518,00 zł
2018	84	30	79 134,00 zł
2019	57	39	132 908,00 zł
2020	59	45	214 157,39 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Lubartowie

Powyższa tabela przedstawia liczbę wniosków, które zostały złożone w celu dofinansowania likwidacji barier funkcjonalnych. Liczba składanych wniosków ogółem maleje, natomiast zwiększa się liczba osób, które otrzymały dofinansowanie. Wzrosła również kwota przyznanego dofinansowania. Poniższy wykres przedstawia złożone wnioski z podziałem na rodzaj bariery. W początkowych latach okresu sprawozdawczego przeważały wnioski na likwidację barier technicznych oraz barier architektonicznych. W latach 2019-2020 nastąpiła zmiana tendencji ze znacznym wzrostem liczby wniosków składanych na dofinansowanie likwidacji barier w komunikowaniu się. Największy spadek nastąpił w liczbie wniosków składanych na dofinansowanie likwidacji barier technicznych.

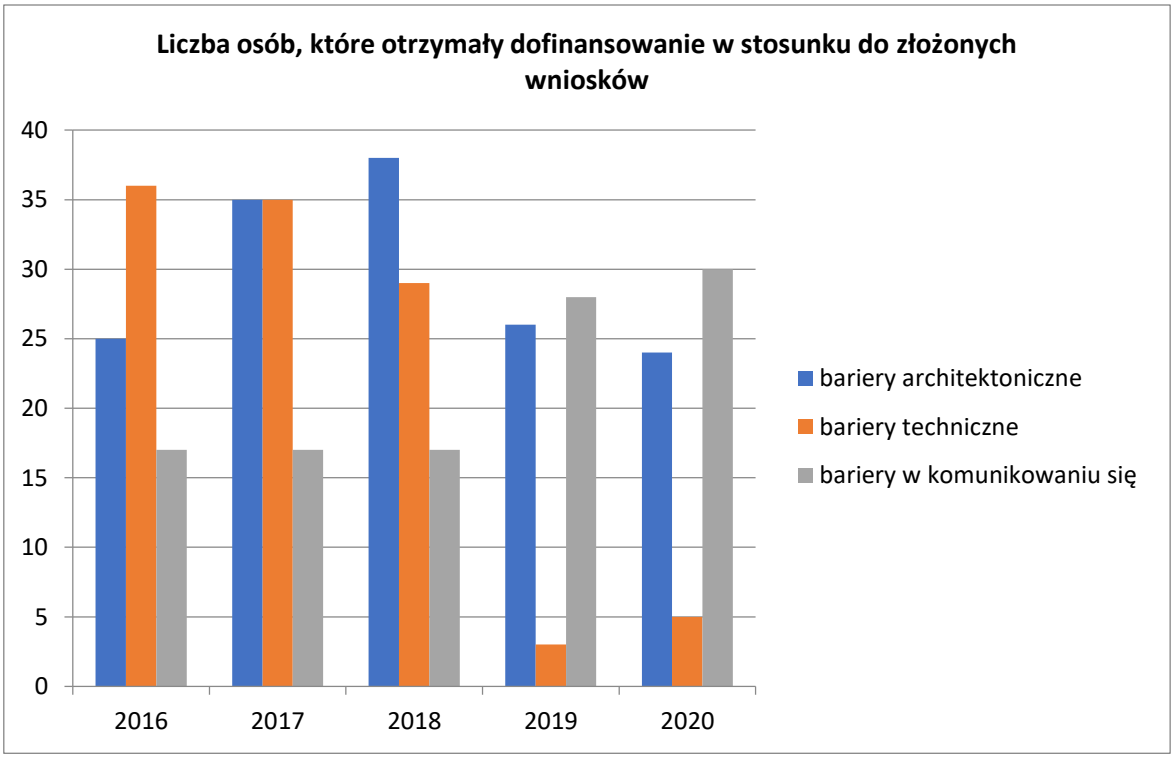

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Lubartowie

3.3.3 Dofinansowanie sportu, kultury, turystyki i rekreacji osób niepełnosprawnych

Umożliwienie osobom z niepełnosprawnościami uczestniczenia w wydarzeniach sportowych i kulturalnych a także upowszechnianie ruchu turystycznego odgrywa istotną rolę w procesie rehabilitacji. Poprzez wspomnianą aktywność rozwijane są nie tylko sprawności ruchowe i fizyczne ale także umiejętności społeczne. Organizacja wydarzeń kulturalnych podnosi sprawność intelektualna a także poszerza obszary zainteresowań i wiedzę.

O dofinansowanie organizacji sportu, kultury, rekreacji i turystyki dla osób z niepełnosprawnościami mogą ubiegać się osoby prawne i jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, jeśli:

- prowadzą działalność na rzecz osób niepełnosprawnych przez okres co najmniej 2 lat przed dniem złożenia wniosku,
- udokumentują zapewnienie odpowiednich do potrzeb osób niepełnosprawnych warunków technicznych i lokalowych do realizacji zadania,

- udokumentują posiadanie środków własnych lub pozyskanych z innych źródeł na sfinansowanie przedsięwzięcia w wysokości nieobjętej dofinansowaniem ze środków Funduszu.

Tabela 20 Realizacja dofinansowania do barier funkcjonalnych

Rok	Liczba złożonych wniosków	Liczba dofinansowanych wniosków	Kwota przyznanego dofinansowania
2016	3	3	6 720,00 zł
2017	3	2	4 500,00 zł
2018	3	3	7 440,00 zł
2019	3	3	8 070,00 zł
2020	4	1	500,00 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Lubartowie

Tabela pokazuje, że ilość wniosków nie zmieniała się znacząco na przestrzeni lat w okresie sprawozdawczym. W roku 2020 ze względu na epidemię COVID-19 został dofinansowany jeden wniosek, ze względu na obostrzenia i restrykcje nie była możliwa realizacja pozostałych projektów.

Organizacji, które realizują działania z zakresu sportu, kultury i turystyki, dofinansowane ze środków PFRON na terenie powiatu lubartowskiego, należą:

- Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Społecznych „NASZ DOM" w Ostrowie Lubelskim;
- Stowarzyszenie Inicjatyw Edukacyjnych Pro Educatio w Ostrowie Lubelskim;
- Polski Związek Niewidomych oraz Polskie Stowarzyszenie Sportu po Transplantacji;
- Polski Związek Niewidomych Okręg Lubelski.

3.3.4 Warsztaty Terapii Zajęciowej

Warsztaty Terapii Zajęciowej to placówki stwarzające osobom z niepełnosprawnościami, niezdolnym do podjęcia pracy, możliwości rehabilitacji poprzez zdobywanie umiejętności ułatwiających aktywizację zawodową oraz funkcjonowanie w społeczeństwie. Aktem prawnym regulującym zasady funkcjonowania warsztatów jest Rozporządzenie Ministra

Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2004 r. w sprawie warsztatów terapii zajęciowej.

Na terenie powiatu lubartowskiego funkcjonują:

- Warsztat Terapii Zajęciowej w Kocku, prowadzony przez Polskie Towarzystwo Walki z Kalectwem Oddział w Kocku;

- Warsztat Terapii Zajęciowej w Ostrowie Lubelskim, prowadzony przez Stowarzyszenie Inicjatyw Edukacyjnych „Pro Educatio'' w Ostrowie Lubelskim.

Działalność wspomnianych placówek opiera się na pracy w różnych pracowniach tematycznych m.in. muzyczno-teatralnej, plastyczno-rękodzielniczej, informatycznej, stolarskiej, gospodarstwa domowego, obejmuje także rehabilitację i terapie psychologiczną. Uczestnicy mają zapewniony darmowy dowóz oraz posiłek.

Warsztaty Terapii Zajęciowej finansowane są na zasadzie solidarnego ponoszenia kosztów przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz jednostki samorządu terytorialnego.

Tabela 21 Finansowanie warsztatów terapii zajęciowej

Rok	WTZ w Kocku		**Łącznie za rok**	WTZ w Ostrowie Lubelskim		**Łącznie za rok**
	Środki PFRON	Środki powiatu		Środki PFRON	Środki powiatu	
2016	559 860,00 zł	62 207,00 zł	**622 067,00 zł**	639 840,00 zł	71 094,00 zł	**710 934,00 zł**
2017	559 860,00 zł	62 207,00 zł	**622 067,00 zł**	639 840,00 zł	71 094,00 zł	**710 934,00 zł**
2018	663 840,00 zł	73 760,00 zł	**737 600,00 zł**	580 860,00 zł	64 540,00 zł	**645 400,00 zł**
2019	633.360,00 zł	70 374,00 zł	**703 734,00 zł**	723 840,00 zł	80 427,00 zł	**804 267,00 zł**
2020	717 360,00 zł	79 707,00 zł	**797 067,00 zł**	819 840,00 zł	91 094,00 zł	**910 934,00 zł**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Lubartowie

4. Aktywny samorząd

„Aktywny Samorząd'' jest to pilotażowy program realizowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lubartowie, na mocy umowy zawartej przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych z Powiatem Lubartowskim. Działania skierowane są do indywidualnych osób z niepełnosprawnościami, których celem jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo w życiu społecznym, zawodowym oraz dostępie do edukacji.

Moduły, obszary i zadania programu, realizowane w 2020 roku:

1) **Moduł I** – likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową, w tym:
   a) **Obszar A** – likwidacja bariery transportowej:
      - Zadanie 1 – pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu;
      - Zadanie 2 – pomoc w uzyskaniu prawa jazdy, adresowana do osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu ruchu,
      - Zadanie 3 – pomoc w uzyskaniu prawa jazdy, adresowana do osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu słuchu;
      - Zadanie 4 – pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu ((adresowana do osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu słuchu).
   b) **Obszar B** – likwidacja barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym:
      - Zadanie 1 – pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania, adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 roku życia) lub do osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu wzroku lub obu kończyn górnych;
      - Zadanie 2 – dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania;
      - Zadanie 3 – pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania, adresowana do osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu wzroku;

- Zadanie 4 – pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania, adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 roku życia) lub osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu słuchu i trudnościami w komunikowaniu się za pomocą mowy;
- Zadanie 5 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego sprzętu elektronicznego, zakupionego w ramach programu, adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 roku życia) lub osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności.

c) **Obszar C** – likwidacja barier w poruszaniu się:
- Zadanie 1 – pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym;
- Zadanie 2 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego skutera lub wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym;
- Zadanie 3 – pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, tj. protezy co najmniej na III poziomie jakości;
- Zadanie 4 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne;
- Zadanie 5 – pomoc w zakupie skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego;

d) **Obszar D** – pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej (dziecka przebywającego w żłobku lub przedszkolu albo pod inną tego typu opieką), adresowana do osób ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, którzy są przedstawicielem ustawowym lub opiekunem prawnym dziecka;

2) **Moduł II** – pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym, adresowana do osób ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, pobierających naukę w szkole wyższej lub szkole policealnej lub kolegium, a także do osób mających przewód doktorski otwarty poza studiami doktoranckimi.

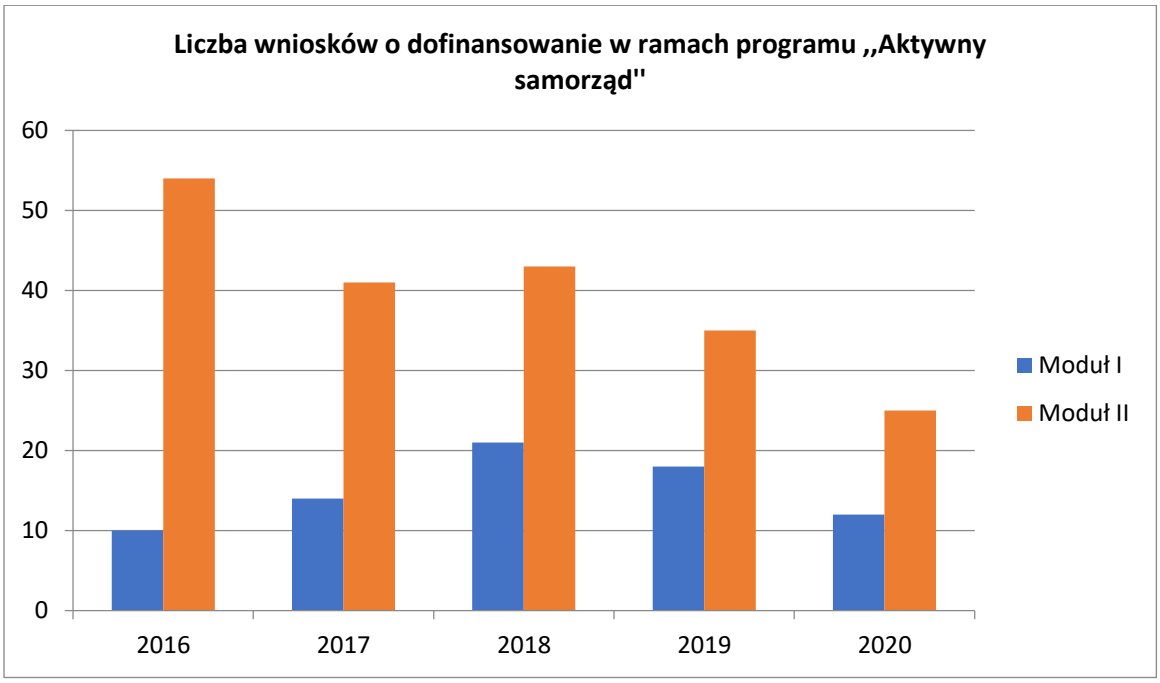

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Lubartowie

5. Program wyrównywania różnic między regionami III

Celem strategicznym programu jest wyrównanie szans osób z niepełnosprawnościami, zamieszkujących w regionach słabo rozwiniętych gospodarczo i społecznie w dostępie do rehabilitacji zawodowej i społecznej.

W 2020 r. program obejmował następujące obszary wsparcia:

1. **Obszar B** – likwidacja barier w urzędach, placówkach edukacyjnych lub środowiskowych domach samopomocy w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania;
2. **Obszar C** – tworzenie spółdzielni socjalnych osób prawnych;
3. **Obszar D** – likwidacja barier transportowych;
4. **Obszar E** – dofinansowanie wymaganego wkładu własnego w projektach dotyczących aktywizacji i/lub integracji osób niepełnosprawnych;
5. **Obszar F** – tworzenie warsztatów terapii zajęciowej oraz przeciwdziałanie degradacji infrastruktury istniejących warsztatów terapii zajęciowej;
6. **Obszar G** – skierowanie do powiatów poza algorytmem dodatkowych środków na finansowanie zadań ustawowych dotyczących rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych.

Tabela 22 Projekty realizowane w powiecie lubartowskim

Rok	Nazwa projektu	Wartość projektu
2016	• Polskie Towarzystwo Walki z Kalectwem Oddział w Kocku - w ramach obszaru D - Zakup samochodu do przewozu osób niepełnosprawnych uczestników WTZ w Kocku; • Powiat Lubartowski – przystosowanie budynku Środowiskowego Domu Samopomocy w Lubartowie dla osób niepełnosprawnych ruchowo.	• 125.000,00 zł • 144 022,34 zł
2017	• Powiat Lubartowski – przystosowanie budynku Środowiskowego Domu Samopomocy w Lubartowie dla osób niepełnosprawnych ruchowo na kwotę. • Gmina Lubartów – Budowa pochylni w Szkole Podstawowej w Wólce Rokickiej. • Gmina Lubartów – Budowa pochylni i przystosowanie łazienek dla potrzeb osób niepełnosprawnych w Szkole Podstawowej w Brzezinach.	• 251 976,93 zł • 28 415,58 zł • 51 861,13 zł
2018	• Gmina Lubartów – Budowa pochylni w Szkole Podstawowej w Wólce Rokickiej. • Gmina Lubartów – Budowa pochylni i przystosowanie łazienek dla potrzeb osób niepełnosprawnych w Szkole Podstawowej w Brzezinach.	• 28 415,58 zł • 51 861,13 zł
2019	• Zakup autobusu do przewozu uczestników WTZ w Ostrowie Lubelskim	• 213.000,00 zł
2020	• Likwidacja barier architektonicznych w Szkole Podstawowej w Nowodworze poprzez dostosowanie pomieszczeń higieniczno-sanitarnych do potrzeb osób niepełnosprawnych; • Likwidacja barier architektonicznych w Szkole Podstawowej w Wólce Rokickiej w zakresie umożliwienia poruszanie się osobom niepełnosprawnym. • Modernizacja Warsztatu Terapii Zajęciowej w Kocku; • Modernizacja pracowni informatycznej w Warsztacie Terapii Zajęciowej w Ostrowie Lubelskim	• 48 336,33 zł • 63 489,68 zł • 31 165,00 zł • 28 000,00 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Lubartowie

6. Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi.

W ramach Modułu III programu finansowana jest pomoc osobom z niepełnosprawnościami, które na skutek wystąpienia sytuacji kryzysowych spowodowanych chorobami zakaźnymi utraciły w okresie od dnia 9 marca 2020 roku do dnia 16 listopada 2020 roku możliwość korzystania (przez okres co najmniej 5 kolejnych następujących po sobie dni roboczych) w danym miesiącu, za który przysługuje wsparcie, z opieki świadczonej w placówce rehabilitacyjnej. Pomoc finansowa udzielana jest w formie dofinansowania kosztów związanych z zapewnieniem opieki w warunkach domowych

Maksymalna wysokość świadczenia udzielonego ze środków PFRON w ramach Modułu III programu wynosi 500 zł miesięcznie na jedną osobę z niepełnosprawnością, z tym że okres, na jaki może zostać przyznane świadczenie, nie może być dłuższy niż 5 miesięcy.

W 2020 roku do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lubartowie wpłynęło 370 wniosków, wsparciem objęto 192 osoby na łączną kwotę: 431 000,00 zł.

7. Pomoc prawna

Osoba, która nie jest w trudnej sytuacji może skorzystać z nieodpłatnej pomocy prawnej na terenie powiatu lubartowskiego.

Darmowa pomoc prawnika dla osoby uprawnionej obejmuje:

- poinformowanie o obowiązującym stanie prawnym, o przysługujących uprawnieniach i obowiązkach
- wskazanie sposobu rozwiązania problemu prawnego
- pomoc w sporządzeniu projektu pisma w danej sprawie (z wyłączeniem pism procesowych w toczącym się postępowaniu przygotowawczym lub sądowym)
- sporządzenie projektu pisma o zwolnienie od kosztów sądowych lub ustanowienie pełnomocnika z urzędu w postępowaniu sądowym lub ustanowienie adwokata, radcy prawnego, doradcy podatkowego lub rzecznika patentowego w postępowaniu sądowo-administracyjnym.

8. Pomoc instytucjonalna

Zasoby instytucjonalne powiatu lubartowskiego związane z działaniami na rzecz osób niepełnosprawnych:

- domy pomocy społecznej;
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Lubartowie;
- Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Lubartowie;
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Firleju;
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Lubartowie.

8.1 Domy pomocy społecznej

Domy pomocy społecznej świadczą usługi opiekuńcze, bytowe i wspomagające osobom potrzebującym stałej opieki. Na terenie powiatu lubartowskiego funkcjonują trzy domy pomocy społecznej:

- Dom Pomocy Społecznej w Ostrowie Lubelskim dla 100 osób niepełnosprawnych intelektualnie;

- Dom Pomocy Społecznej im. Macieja Rataja w Kocku dla 80 osób w podeszłym wieku i przewlekle somatycznie chorych;

- Dom Pomocy Społecznej dla Dorosłych Zgromadzenia Sióstr Felicjanek w Jadwinowie dla 95 kobiet w podeszłym wieku i przewlekle somatycznie chorych (dom działający na mocy umowy zawartej między Powiatem Lubartowskim a Zgromadzeniem Sióstr Świętego Feliksa w Warszawie).

8.2 Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Lubartowie

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Lubartowie udziela pomocy dzieciom, uczniom, rodzicom i nauczycielom przedszkoli, szkół i placówek mających siedzibę na terenie powiatu lubartowskiego. Działania poradni mają na celu pomoc związaną z wychowaniem i kształceniem dzieci i młodzieży. Jednym z głównych zadań jest określenie indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych, a także znalezienie odpowiednich form kształcenia.

Realizowane są również działania z bezpośredniej pomocy dzieciom i młodzieży oraz działania wspierające przedszkola, szkoły i placówki w pracy z dziećmi i młodzieżą.

8.3 Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Lubartowie

Działalność Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności uregulowana została w Ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 roku w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności.

Do podstawowych zadań Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności należy:

- ustalenie niepełnosprawności dzieci do lat 16;
- ustalenie stopnia niepełnosprawności dla osób powyżej 16 roku życia;
- wydawanie legitymacji osób niepełnosprawnych osobom przed i po 16 roku życia.

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności powołuje Starosta.

8.4 Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Firleju

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy jest placówką dydaktyczno-opiekuńczą, wychowawczą i rewalidacyjną przeznaczoną dla dzieci i młodzieży w wieku od 7 do 18 roku życia. Do szkoły przyjmowani są uczniowie, posiadający orzeczenie wydane przez Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne o potrzebie kształcenia specjalnego dla uczniów niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu lekkim, umiarkowanym i znacznym oraz z niepełnosprawnością sprzężoną.

W skład ośrodka wchodzą:

- Szkoła Podstawowa;

- Branżowa Szkoła I Stopnia;

- Szkoła Przysposabiająca do Pracy;

- Internat.

Zajęcia prowadzone są przez nauczycieli wykwalifikowanych w pracy z dziećmi z niepełnosprawnościami. Ośrodek ma na celu przygotowanie wychowanków do

samodzielnego udziału w życiu społecznym poprzez zajęcia edukacyjne, uczestnictwo w kołach zainteresowań oraz specjalistyczne zajęcia rewalidacyjne i terapeutyczne, są to m.in. zajęcia terapeutyczne w Sali Doświadczania Świat, komputerowe, korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne.

8.5 Środowiskowy Dom Samopomocy w Lubartowie

Środowiskowy Dom Samopomocy w Lubartowie funkcjonuje na mocy Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2010 r. w sprawie środowiskowych domów samopomocy. Przeznaczony jest dla 60 osób niepełnosprawnością intelektualną i zaburzeniami psychicznymi z terenu miasta Lubartów i powiatu lubartowskiego. Celem działalności placówki jest podnoszenie jakości życia oraz poprawa funkcjonowania w środowisku rodzinnym i społecznym, w szczególności w sprawach związanych z życiem codziennym, gospodarowaniem pieniędzmi, załatwianiem spraw poza domem, aktywnym spędzaniem wolnego czasu, motywowaniem do pracy poprzez wykorzystanie posiadanych umiejętności oraz utrzymaniem kontaktów z rodziną i przyjaciółmi.

Zajęcia realizowane są w pracowniach: aktywizacji ruchowej, poznawczo - edukacyjnej, stolarsko – mechanicznej, zaradności życiowej, rewalidacji indywidualnej, kulinarnej, plastycznej, komputerowej oraz w świetlicy.

9. Analiza SWOT

Przeprowadzenie analizy SWOT pozwoliło wyodrębnić czynniki, które należy wziąć pod uwagę przy ocenie skuteczności dotychczasowych czynności w celu optymalizacji przyszłych działań.

Mocne strony	**Słabe Strony**
• W powiecie funkcjonują DPS-y, ŚDS, WTZ-y, • Realizacja działań finansowanych ze środków PFRON, • Dostęp do pomocy prawnej, • Dostęp do opieki medycznej i rehabilitacji, • Wdrażanie programów i projektów mających na celu poprawę warunków bytowych osób z niepełnosprawnościami, • Zwiększenie dostępności do budynków użyteczności publicznej, w szczególności szkół, • Umiejętności pozyskiwania i wykorzystywania środków krajowych i pochodzących z funduszy UE, • Umożliwienie dojazdu do instytucji; • Umożliwienie dostępu do edukacji.	• Ograniczone środki pieniężne niezbędne do realizacji rehabilitacji społecznej i zawodowej, • Ograniczona liczba miejsc w placówkach, • Starzenie się społeczeństwa, • Ograniczenia w dostępie do opieki lekarskiej i rehabilitacji, • Niski poziom wykształcenia osób z niepełnosprawnościami, • Funkcjonowanie miejsc niedostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
Szanse	**Zagrożenia**
• Nowe rozwiązania systemowe i instytucjonalne, • Edukacja społeczeństwa w zakresie problematyki niepełnosprawności, • Współpraca z organizacjami pozarządowymi i innymi jednostkami pozarządowymi, • Zapewnienie dostępu do edukacji i kształcenia zawodowego, • Popularyzacja zatrudniania osób z niepełnosprawnościami, • Przeciwdziałanie stereotypom, • Zainteresowanie nowymi technologiami poprzez dofinansowanie sprzętu elektronicznego, • Popularyzacja sportu i kultury.	• Brak rozwiązań instytucjonalnych, • Niedostosowanie przepisów i wytycznych do realnych problemów, • Niespójność przepisów prawa, • Zagrożenie ubóstwem i biedą rodzin z osobami z niepełnosprawnościami, • Wykluczenie społeczne i zawodowe, • Brak programów wspierających opiekunów osób z niepełnosprawnościami, • Skutki gospodarcze i społeczne pandemii COVID-19.

10. Cele i działania w ramach projektu

10.1 Cel generalny i cele szczegółowe

Na podstawie diagnozy sytuacji osób niepełnosprawnych na terenie powiatu lubartowskiego oraz analizy problemów określony został **cel generalny** *„Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych”*, który brzmi:

„Stworzenie systemu umożliwiającego wszechstronną integrację niepełnosprawnym mieszkańcom powiatu lubartowskiego”

Osiągnięcie celu generalnego będzie możliwe poprzez realizację **celów szczegółowych**, do których należą:

- Zapewnienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym
- Likwidacja barier funkcjonalnych w instytucjach publicznych;
- Wyrównanie szans osób niepełnosprawnych na rynku pracy
- Wdrożenie działań na rzecz ochrony praw osób niepełnosprawnych

10.2 Opis działań

Cel szczegółowy: Zapewnienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym

Działania:

- Likwidacja barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się

Osoby niepełnosprawne będą mogły ubiegać się o dofinansowanie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się. Bariery architektoniczne utrudniają osobom niepełnosprawnym ruchowo korzystanie z przestrzeni życiowej (wyjście z domu, niemożność korzystania z łazienki) oraz uniemożliwiają uczestnictwo tych osób w życiu społecznym.
Likwidacja barier technicznych odbywała się będzie poprzez dofinansowanie zakupu urządzeń technicznych pomagających osobie niepełnosprawnej w wykonywaniu codziennych czynności.

Likwidacja barier w komunikowaniu się pomaga osobie z niepełnosprawnością wzrokową, słuchową bądź poruszającą się na wózku inwalidzkim w umożliwieniu lub ułatwieniu kontaktu z otoczeniem i środowiskiem.

- Dofinansowanie do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych

Osoby niepełnosprawne będą mogły ubiegać się o uzyskanie dofinansowania ze środków PFRON do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych, których użytkowanie umożliwia właściwe funkcjonowanie w życiu społecznym.

- Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w turnusach rehabilitacyjnych

Osoby niepełnosprawne, które wymagają zabiegów rehabilitacyjnych oraz zmiany środowiska będą mogły skorzystać z dofinansowania do 14 dniowych turnusów rehabilitacyjnych.
Turnusy organizowane będą w wielu ośrodkach sanatoryjnych położonych w miejscowościach uzdrowiskowych na terenie całego kraju. Zabiegi lecznicze oraz przebywanie w grupie osób niepełnosprawnych będą miały na celu poprawę psychofizycznej sprawności oraz rozwijanie umiejętności społecznych uczestników, między innymi poprzez nawiązywanie i rozwijanie kontaktów społecznych, realizację zainteresowań oraz integrację ze środowiskiem.

- Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych

Związki i stowarzyszenia zrzeszające osoby niepełnosprawne będą miały możliwość ubiegania się o dofinansowanie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w celu organizacji zawodów sportowych, imprez rekreacyjnych, wyjazdów do teatru lub innych wycieczek.

- Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej

Warsztaty terapii zajęciowej są jedną z podstawowych form rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych. Warsztat stwarza osobom niepełnosprawnym, niezdolnym do podjęcia pracy możliwość pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia.

Na terenie powiatu lubartowskiego funkcjonują dwa Warsztaty Terapii Zajęciowej:

- WTZ w Kocku prowadzone przez Towarzystwo Walki z Kalectwem Oddział w Kocku przeznaczonych dla 35 osób niepełnosprawnych;
- WTZ w Ostrowie Lubelskim prowadzone przez Stowarzyszenie Inicjatyw Edukacyjnych „Pro Educatio" w Ostrowie Lubelskim przeznaczonych dla 40 osób niepełnosprawnych.

Cel szczegółowy: Likwidacja barier funkcjonalnych w instytucjach publicznych.

Działania:

Celem strategicznym programu jest wyrównanie szans osób niepełnosprawnych, zamieszkujących regiony słabo rozwinięte gospodarczo i społecznie w dostępie do rehabilitacji zawodowej i społecznej. Dofinansowaniem ze środków przeznaczonych na realizację programu mogą być objęte, w ramach:

1) obszaru A (wyposażenie obiektów służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny) – część kosztów wyposażenia obiektów służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny;

2) obszaru B (likwidacja barier w zakładach opieki zdrowotnej, urzędach i placówkach edukacyjnych w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania) – część kosztów likwidacji barier w zakładach opieki zdrowotnej, urzędach powiatowych i placówkach edukacyjnych w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania;

3) obszaru C (tworzenie spółdzielni socjalnych osób prawnych) – część kosztów utworzenia spółdzielni socjalnej w zakresie adaptacji pomieszczeń oraz wyposażenia stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych;

4) obszaru D (likwidacja barier transportowych) – część kosztów zakupu lub przystosowania pojazdów przeznaczonych do przewozu osób niepełnosprawnych;

5) obszaru E (dofinansowanie wymaganego wkładu własnego w projektach dotyczących aktywizacji i/lub integracji osób niepełnosprawnych) – wymagany wkład własny beneficjentów w projekty dotyczące aktywizacji i/lub integracji osób niepełnosprawnych;

6) obszaru F (tworzenie warsztatów terapii zajęciowej) – część kosztów utworzenia warsztatów terapii zajęciowej (prace adaptacyjne, modernizacja lub rozbudowa obiektu, zakup niezbędnego wyposażenia);

7) obszaru G (skierowanie do powiatów poza algorytmem dodatkowych środków na finansowanie zadań ustawowych dotyczących rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych)

Cel szczegółowy: Wyrównanie szans osób niepełnosprawnych na rynku pracy

Działania:

- Świadczenie usług w zakresie pośrednictwa pracy

Jednym z głównych zadań Powiatowego Urzędu Pracy jest pomoc osobom niepełnosprawnym w podjęciu pracy. Należy jednak zaznaczyć, że na kształtowanie lokalnego rynku pracy mają wpływ nie tylko działania PUP. Zależy ono od wielu innych czynników oraz podejmowania działań i woli podmiotów społeczno-gospodarczych, rozwoju gospodarki w powiecie jak również aktywności samych bezrobotnych i poszukujących pracy, w tym osób niepełnosprawnych.

Zatrudnienie osób niepełnosprawnych, ich ilość, uzależnione jest jednak przede wszystkim od pracodawców. Pracodawcy tworząc dla nich miejsca pracy, stawiają wysokie wymagania w stosunku do umiejętności tych osób. Najczęściej chcą, aby to były osoby uniwersalne, mogące pracować na wielu stanowiskach. W związku z tym stwierdzony niski poziom wykształcenia wśród osób niepełnosprawnych przekłada się na wysokie bezrobocie w tej grupie, szczególnie długotrwałe. Dlatego jednym z celów działania PUP jest zwiększenie stopnia przygotowania zawodowego i poprawa zdolności do uzyskania zatrudnienia przez osoby o znacznym i umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, budowania potencjału oraz tworzenie nowych i doskonalenie istniejących instrumentów zwiększających możliwości osób niepełnoprawnych na lokalnym rynku pracy. Pomoc ta ukierunkowana jest na osoby po raz pierwszy wchodzące na rynek pracy lub długotrwale bezrobotne, doświadczające największych problemów przy wejściu na rynek pracy. Ograniczenia wynikające z niepełnosprawności utrudniają lub uniemożliwiają podjęcie zatrudnienia w tradycyjnym systemie organizacji pracy. Dlatego PUP należy zastosować elastyczne i alternatywne formy zatrudnienia oraz wspierania samodzielnej działalności gospodarczej.

W tym celu podjęte będą inicjatywy zmierzające do:

- Wzrostu poziomu poradnictwa zawodowego dla niepełnosprawnych;

- Podniesienia zawodowych kwalifikacji osób niepełnosprawnych;
- Zwiększenia ich własnej aktywności;
- Promowania różnych form zatrudnienia osób niepełnosprawnych (w tym alternatywnych i elastycznych);
- Poszukiwania rozwiązań, umożliwiających podjęcie pracy osobom które ze względu na niepełnosprawność mogą mieć trudności w dostosowaniu się do tradycyjnej organizacji pracy

- <u>Prowadzenie poradnictwa zawodowego i szkoleń zawodowych</u>

Bardzo ważnym elementem związanym z wejściem na rynek pracy jest poradnictwo zawodowe. PUP w Lubartowie planuje dalsze doskonalenie form pomocy w zakresie:

- nabycia umiejętności poszukiwania pracy na rynku pracy;
- kształtowania aktywnych postaw z ustalonym stopniem niepełnosprawności;
- podwyższania posiadanych kwalifikacji zawodowych, doskonalenie umiejętności lub nabycia kwalifikacji w tym umiejętności poszukiwania pracy;
- zaplanowanie właściwej drogi zawodowej z zastosowaniem testów psychologicznych;
- uczestniczenie w aktywnościach przygotowujących do uruchamiania własnej działalności gospodarczej.

Pomoc ta może być realizowana w formie:

Poradnictwa indywidualnego:

- indywidualne informacje zawodowe;
- indywidualne porady zawodowe.

Poradnictwa grupowego:

- spotkania informacyjno-doradcze;
- Warsztaty Poszukiwania Pracy;
- Treningi Aktywności;
- Klub Pracy.

Bardzo ważnym elementem wspomagającym szansę pozyskania pracy przez osoby niepełnosprawne są działania mające na celu podniesienie ich kwalifikacji zawodowych. Doskonalenie zasad doboru kierunków kształcenia do wymogów lokalnego rynku pracy, PUP prowadzi poprzez bieżące analizowanie zapotrzebowania pracodawców na pracowników o określonych zawodach i specjalnościach.

W związku z tym podejmowane przedsięwzięcia w zakresie podnoszenia kwalifikacji osób niepełnosprawnych będą również uzależnione od dostosowania ofert szkoleniowych jednostek szkolących do wymogów lokalnego rynku pracy.

- Współpraca z pracodawcami w zakresie zatrudniania osób niepełnosprawnych

Na przeszkodzie w uzyskaniu pracy przez osoby niepełnosprawne stoją też uprzedzenia i stereotypy. Wiedza pracodawców, zarówno w zakresie rozwiązań prawnych wspierających zatrudnianie osób niepełnosprawnych, jak tez problemów wynikających z niepełnosprawności jest zdecydowanie niewystarczająca. Zmiana stosunku pracodawców i pełnosprawnych pracowników do osób niepełnosprawnych jest jednym z warunków procesu wyrównywania szans i integracji zawodowej i społecznej. W związku z tym PUP widzi konieczność oddziaływania na pracodawców w zakresie zatrudniania osób niepełnosprawnych, a z drugiej strony upowszechniania zatrudniania osób niepełnosprawnych, między innymi poprzez oddziaływanie na osoby pełnosprawne i wspieranie pracodawców podejmujących działania informacyjne wobec personel w zakresie pracy i współpracy z osobami niepełnosprawnymi. Skuteczność tych działań będzie zwiększona poprzez wykorzystanie przy ich realizacji strony internetowej PUP.

Cel szczegółowy: Wdrożenie działań na rzecz ochrony praw osób niepełnosprawnych.

Działania:

- Gwarantowanie reprezentacji środowiska osób niepełnosprawnych

Podstawową płaszczyzną współpracy samorządu powiatowego z organizacjami pozarządowymi jest powołana Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych, reprezentująca organizacje osób niepełnosprawnych.

- Ukształtowanie pozytywnych postaw społecznych wobec niepełnosprawności

Ważnym elementem działań jest uwrażliwianie środowisk lokalnych na potrzeby osób niepełnosprawnych oraz wskazanie na konieczność podjęcia wspólnych działań na rzecz przeciwdziałania zjawisku wykluczenia społecznego. W omawianym obszarze ważną rolę odgrywa współpraca z organizacjami pozarządowymi, gminnymi jednostkami samorządowymi oraz lokalnymi środkami masowego przekazu, poprzez które będzie można dotrzeć z informacją do osób niepełnosprawnych o obowiązujących rozwiązaniach

legislacyjnych dotyczących praw osób niepełnosprawnych. Bardzo ważne będzie również organizowanie spotkań integracyjnych mających uwrażliwiać społeczność lokalną na potrzeby osób niepełnosprawnych.

10.3 Zestawienie celów i działań

Zestawienie celów i realizowanych w ich ramach zadań oraz wykaz instytucji wdrażających przedstawia tabela zamieszczona poniżej. Przedstawione w niej są również szacunkowe terminy realizacji poszczególnych działań.

Tabela 23 Cele i działania programu

Cel szczegółowy	Działanie	Realizator	Źródło finansowania	Okres realizacji
Zapewnienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym	Likwidacja barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się	PCPR w Lubartowie	▪ PFRON ▪ Osoby niepełnosprawne	2021-2027
	Dofinansowanie do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych	PCPR w Lubartowie	▪ PFRON ▪ Osoby niepełnosprawne	2021-2027
	Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełno sprawnych w turnusach rehabilitacyjnych	PCPR w Lubartowie	▪ PFRON ▪ Osoby niepełnosprawne	2021-2027
	Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	PCPR w Lubartowie	▪ PFRON ▪ Osoby niepełnosprawne	2021-2027
	Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej	PCPR w Lubartowie	▪ PFRON ▪ Budżet powiatu ▪ Organizacje pozarządowe ▪ sponsorzy	2021-2027

Likwidacja barier funkcjonalnych w instytucjach publicznych	Obszar B – likwidacja barier w zakładach opieki zdrowotnej, urzędach i placówkach edukacyjnych w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania się.	▪ Powiat Lubartowski ▪ PCPR w Lubartowie	▪ PFRON ▪ Budżet gminy ▪ Budżet powiatu	2021-2027
	Obszar D – likwidacja barier transportowych	▪ Powiat Lubartowski ▪ PCPR w Lubartowie	▪ PFRON ▪ Budżet gminy ▪ Budżet powiatu	2021-2027
	Obszar E – dofinansowanie wymagane wkładu własnego w projektach dotyczących aktywizacji i/lub integracji osób niepełnosprawnych.	▪ Powiat Lubartowski ▪ PCPR w Lubartowie	▪ PFRON ▪ Budżet gminy ▪ Budżet powiatu	2021-2027
Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych na rynku pracy	Świadczenie usług w zakresie poradnictwa pracy	PUP Lubartów	▪ Fundusz Pracy ▪ środki UE	2021-2027
	Prowadzenie poradnictwa zawodowego i szkoleń zawodowych	PUP Lubartów	▪ Fundusz Pracy ▪ środki UE	2021-2027
	Współpraca z pracodawcami w zakresie zatrudniania osób niepełnosprawnych	PUP Lubartów	▪ Fundusz Pracy ▪ PFRON	2021-2027
Wdrożenie działań na rzecz ochrony praw osób niepełnosprawnych	Zagwarantowanie reprezentacji środowisk osób niepełnosprawnych w procesie decyzyjnym dotyczącym tej grupy	Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnospra-wnych	Budżet powiatu	2021-2027
	Ukształtowanie pozytywnych postaw społecznych wobec niepełnosprawności	PCPR w Lubartowie, DPS-y, ŚDS, WTZ-y, Poradnia Psych.-Ped	▪ Budżet powiatu ▪ PFRON	2021-2027

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Lubartowie

11. Podsumowanie

Diagnoza oraz analiza SWOT pokazały, że pomimo znaczącej poprawy w funkcjonowaniu osób niepełnosprawnych z terenu powiatu lubartowskiego, nadal istnieją problemy znacząco wpływające na ich życie codzienne. Pandemia COVID-19 z pewnością przyniosła dużo negatywnych skutków i spowolniła proces dostosowywania środowiska do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Organy odpowiedzialne za pomoc osobom z dysfunkcjami powinny skupić się na działaniach aktywizujących i mobilizujących do pogłębiania więzi społecznych i uczestnictwa w życiu zawodowym. Niezbędne jest też podniesienie poziomu wykształcenia osób z niepełnosprawnościami, co przyczyni się do wzrostu wskaźnika zatrudnienia, a także wpływanie na kontakty ze środowiskiem. Nadal należy prowadzić działania informujące o niepełnosprawnościach oraz możliwych formach pomocy.